

KUNNEN WE
HET UNIVERSUM
DOORGRONDEN?

FILOSOFISCH CAFÉ 19 OKTOBER 2025

LANDGOED ISVW LEUSDEN

PATRICK CHATELION COUNET

HET ABSURDE UNIVERSUM

HOE WETENSCHAP STUKLOOPT OP
DE ONGRIJPBARE WERKELIJKHEID

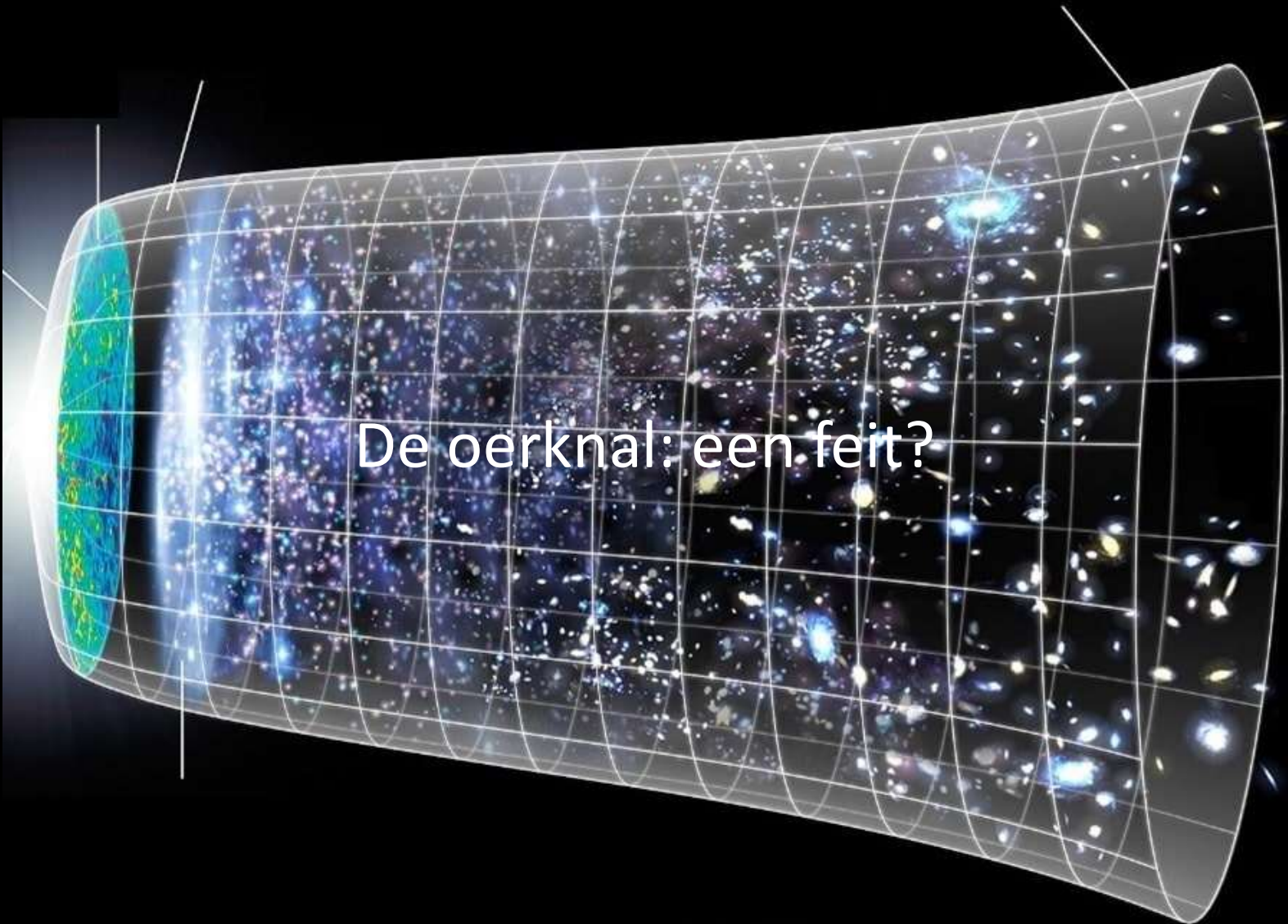
PATRICK
CHATELION
COUNET

Vraag 1.

Waar gaat uw boek over?

Vraag 2.

Wat was voor u de aanleiding
om dit boek te schrijven?

De oerknal: een feit?

Vraag 3.

Wat verstaat u onder 'absurd',
en waarom is het universum volgens u *absurd*?

Absurd: “iets wat niet kan”

- Gottfried Wilhelm Leibniz:

“Warum gibt es eher Etwas als Nichts?”

- Ex nihilo nihil fit - *Uit niets ontstaat niets*

- Aristoteles:

... οὐδενὸς ἐκ τοῦ μὴ ὄντος - *uit wat niet is, ontstaat niets*

G.W. Leibniz (1646-1716)

Aristoteles (384-322 vC)

Twee oplossingen

Het universum (is)

1. uit-niets → absurd heelal
2. niet-ontstaan → absurd heelal

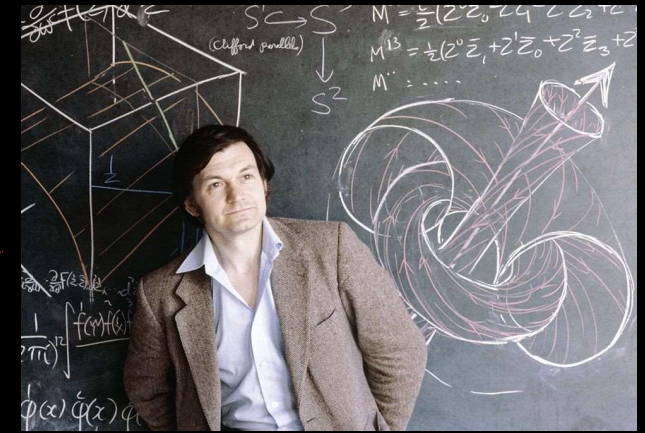
... tertium non datur

Twee oplossingen

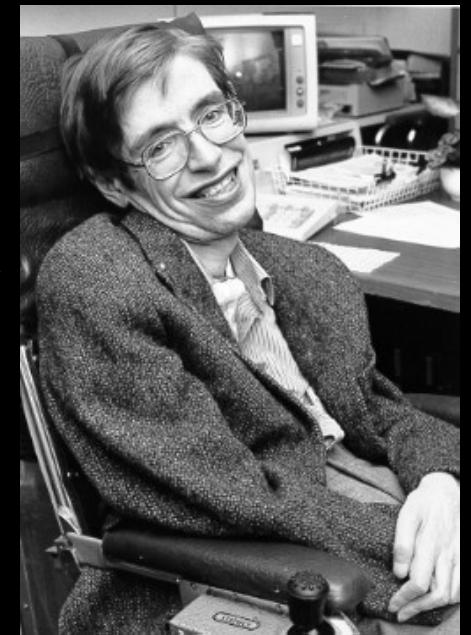
Het universum (is)

- 1. uit-niets \longrightarrow absurd heelal
- 2. niet-ontstaan \longrightarrow absurd heelal

... tertium non datur

Roger Penrose (1931)

Stephen Hawking
(1942-2018)

Credo

Ik geloof in Niets,
de drager van toeval,
Schepper van Nu uit de oerknal
en in de Wetenschap,
Zijn uniek product, onze leer,
die ontvangen is van de Evolutie,
geboren uit *trial-and-error*,
die geleden heeft onder de religie,
is bestreden, verdraaid en
doodgezwegen,
nedergedaald in de Middeleeuwen
ten leste verrezen in de Verlichting,

die opgestegen is tot Waarheid,
zit aan de rechterhand van Niets,
de drager van toeval;
vandaar zal Zij oordelen de theorieën
en de paradigma's.

Ik geloof in de heilige rede,
in de mens en de vooruitgang,
de gemeenschap van de
Nobelprijswinnaars,
de uitwissing van de dwaling;
de toename van de entropie
en het behoud van energie.

Amen

Vraag 4.

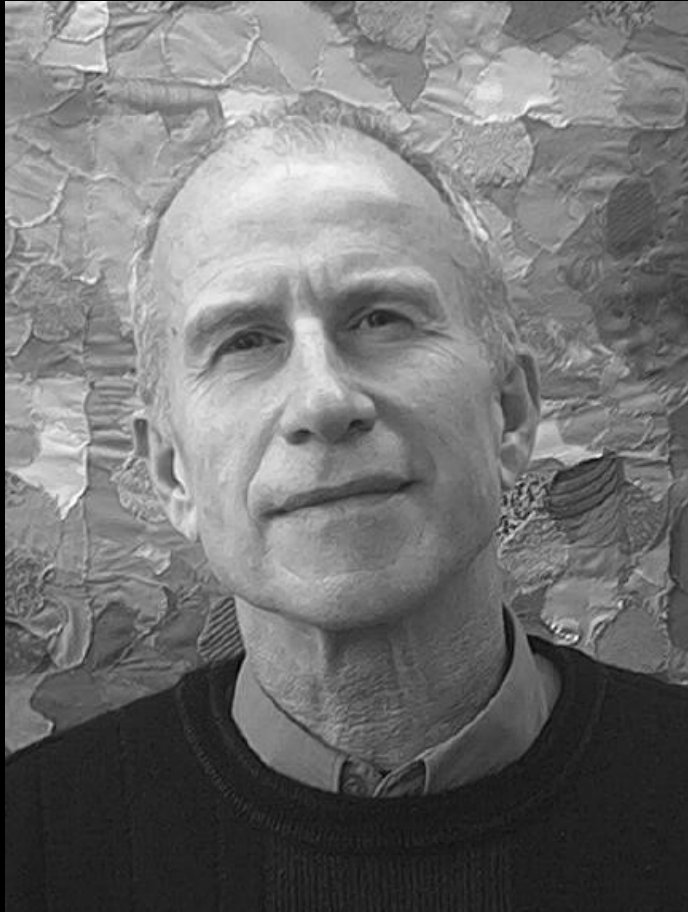
Mijnheer Chatelion Counet, u bent theoloog, jurist, u was kerkrechter, u gaf colleges over de Bijbel, oud-Grieks, Bijbelgrieks. Kortom, u bent een uitgesproken *alfa*.

Daar komt bij dat u op de middelbare school, naar verluidt, nooit zelfs maar een *vóldoende* hebt gehaald voor scheikunde en natuurkunde.

Hoe kan het zijn dat u, die (ook weer naar verluidt) nog geen huishoudboekje kunt bijhouden, een boek schrijft over *kwantummechanica, zwarte gaten, elektromagnetische krachten, relativiteitstheorie, multi-universa* en andere zwaar natuurkundige onderwerpen?

Scienticide

moord op het weten

Ger Vertogen (1940-2019)

Patrick Chatelion Counet
en Ger Vertogen

God, neem ik aan?

Het ongrijpbare van
theologie en natuurkunde

Meinema

Vraag 5.

Veel gelovigen hebben nog steeds houvast aan het scheppingsverhaal in Genesis.

Hoe leest u dat verhaal of die verhalen?

Rembrandt:
De Zondeval (1638)

Vraag 6.

In een interview voor dagblad *Trouw* heeft u gezegd:
“Ik bewijs dat we niets kunnen bewijzen”.

Is dit paradoxale nonsens?

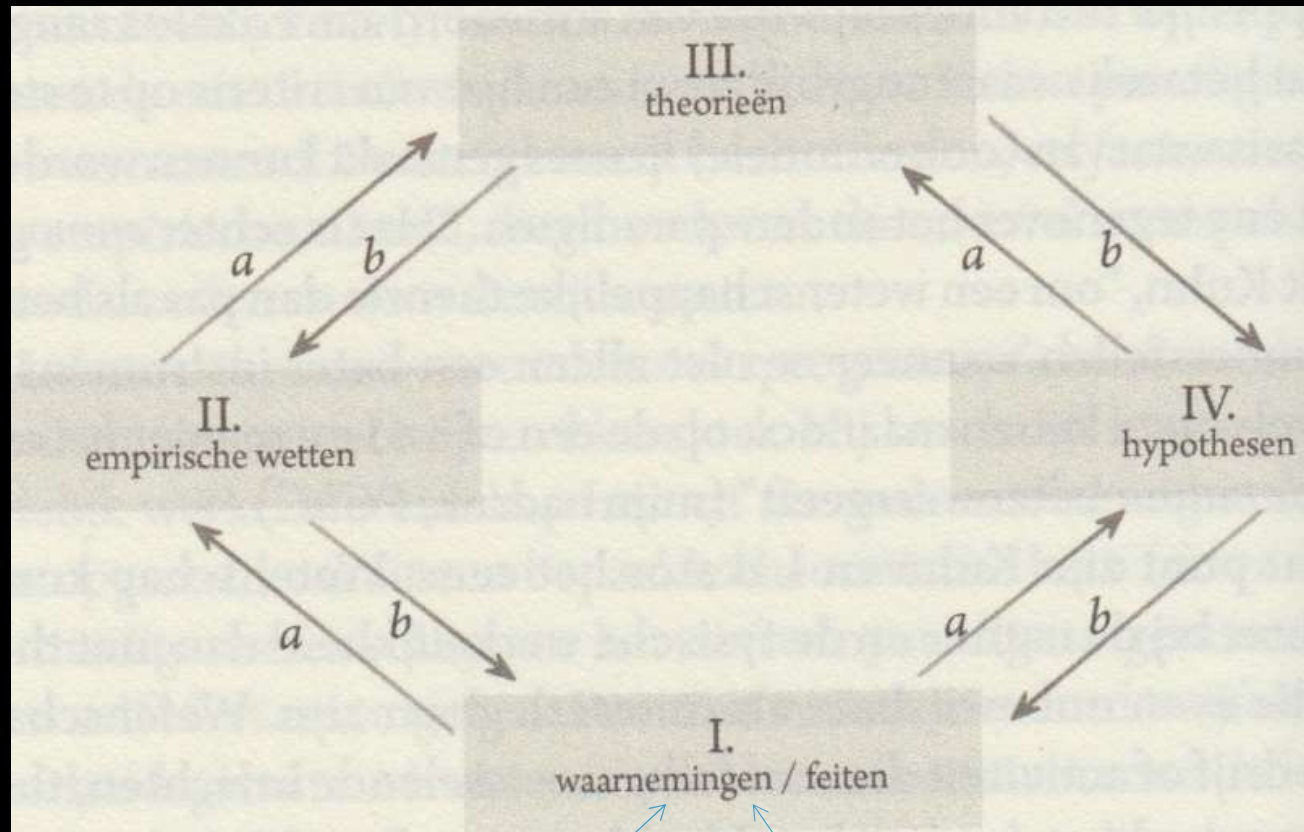
(a) Epimenides de Kretenzer beweert:

“Ik bewijs dat we niets kunnen bewijzen”
(interne tegenspraak: onwaar).

(b) Epimenides de Kretenzer beweert:

“We kunnen niets bewijzen, maar dat kun je niet bewijzen”
(geen innerlijke tegenspraak: niet onwaar).

Standaardmodel Wetenschap

- I. = de empirische basis
- het wetenschappelijke bedrijf staat of valt met de empirische basis

De wet van Archimedes

... wanneer een voorwerp in een vloeistof wordt ondergedompeld

ondervindt dat voorwerp een opwaartse kracht

die gelijk is aan het gewicht van de verplaatste vloeistof

University of Manchester

Inductie : waarneming 1. “Deze raaf is zwart”.
waarneming 2. “Deze raaf is zwart”.
waarneming 3 t/m 2.111.111: “Deze raven zijn zwart”.
conclusie: “Alle raven zijn ...”

Deductie: wet: “Alle raven zijn zwart”.
waarneming: “Op het dak zit een raaf”.
conclusie: “Die raaf is zwart”.

*Hoe komen we tot een wet...
... door inductie.*

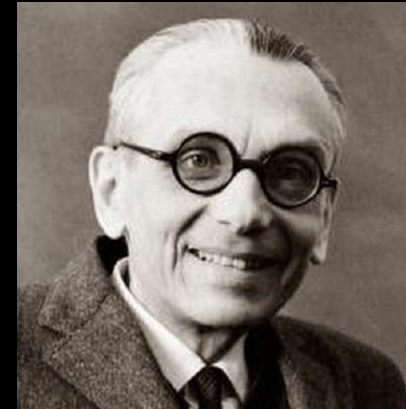
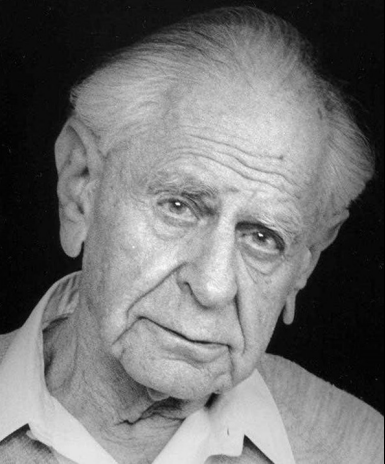

Bewijzen dat we niets kunnen bewijzen

Alle wetten berusten op inductieve logica:
maar inductie is wetenschappelijk niet gerechtvaardigd
het is een *geloof* (David Hume)

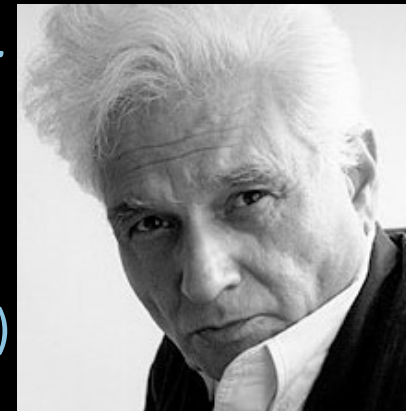
Alle waarneming berust op theoretische aannames:
zoeklichttheorieën (Karl Popper)

Geen enkel systeem kan zijn eigen waarheid bewijzen:
Onvolledigheidsstelling (Kurt Gödel)

In de kwantumwereld is niets zeker maar hooguit *waarschijnlijk*:
Onzekerheidsprincipe (Werner Heisenberg)

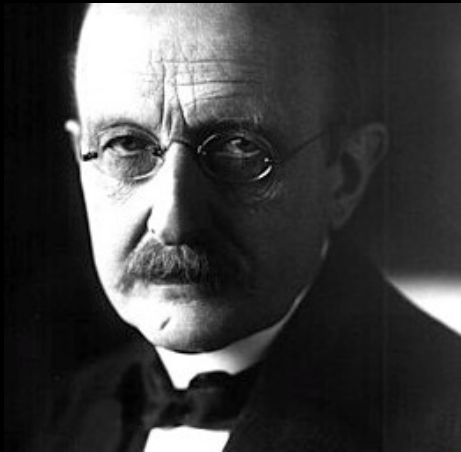

Werkelijkheid (het *Ding an sich*) is onbereikbaar in taal:
Il n'y a pas de hors-texte (Jacques Derrida)

Verdere scientificide

Er bestaat geen overkoepelend taalspel dat waarheid kan genereren of garanderen (Ludwig Wittgenstein)

Naarmate de entropie toeneemt, neemt ook de mate van CHAOS toe (Tweede Wet van de Thermodynamica , o.a. Max Planck)

Vraag 7.

U gooit de glazen van het wetenschapsgebouw in, u ontkent dat er een *zureichende Grund* in de wetenschappen bestaat, geen laatste waarheid, geen absolute kennis.

U ondermijnt de wetenschappelijke methodes, inductie zou geen wetenschap zijn maar intuïtie, deductie levert nooit extra kennis op, en er bestaat geen orde, maar uiteindelijk alleen maar chaos.

U breekt in uw boek alleen maar af – heeft u ook nog iets positiefs te vertellen? Levert u ook nog ergens een bijdrage aan?

Positieve bijdragen

1. de kwantumwereld is absurd
alternatief: de afgehakte hand
2. zwarte gaten zijn absurd
alternatief: annihilatie
3. ruimtetijdkromming
*geen alternatief, wel een vraag:
waarín kromt de ruimtetijd
en waarín dijt het heelal uit?*

